

En el nom del Pere

«Això ha anat fent Pere Casaldàliga, en el cada dia quotidià d'aquestes darreres dècades: un acte ininterromput de generositat i compromís, en moments difícils i estones pitjors»

«¿O no saps que, en la lluita,
el fracàs és el fracàs de l'èxit i no el de l'home?
Lluita, si pots, i, si no pots, batalla
en aquesta impotència que et dirà el que pots fer»

Blai Bonet, 'Crist de Port-Royal', *L'Evangeli segons un de tants* (1967)

Puntal ferm en terra fràgil, rere el llarg camí amb totes les polsegueres i traginant incansablement l'esperança mai no vençuda, Pere Casaldàliga fa avui noranta anys. Aviat és dit. I sempre arran de terra, sempre dempeus i sempre de cara contra el brutal poder de la indiferència, més subtil i menys cruel –aparentment– que la resta de poders, però finalment tan devastador, tan degradador i tan còmplice com els altres.

Caminant descalç, referent vigent i referència ineludible per tots els que se senten interpel·lats –commoguts, inquietats, indignats– per les injustícies locals i globals, Casaldàliga va optar fa molt per la dignitat de les perifèries contra la centralitat criminal de tots els palaus i totes les jerarquies. Ètica de la resistència, pedagogia de l'alliberament i praxi de la transformació social, fins i tot d'aniversari el regal és invers: celebrem comunitàriament una integritat lúcida, una decència a prova d'atemptats i amenaces i la coherència perseverant fins a les més darreres i solemnes conseqüències, totes les que implica viure lliure –com el vent– donant i donant-se solidàriament sense esperar res en canvi. Ho va dir. Però passa que ho ha fet. I sí. Travessat pels rius, no tornarà d'Araguaia a Balsareny perquè no li cal i perquè allà ha après que de terra n'hi ha només una –la injustícia– i és des d'aquella des d'on ens xiula que va aprendre el respecte i l'estima per totes les cultures, reconnectant amb la pròpia, el valor intrínsec de la diversitat entre iguals i la consciència ecologista. Des de la demanda clara, paraula de Casaldàliga, que 'un poble només és lliure quan és independent, autònom i sobirà'.

A aquella terra castigada pel que castiga el món –l'afany de lucre, el terrorisme del poder i la indiferència inhumana pel dolor aliè–, hi va arribar el 1968. I mentre París anunciava el maig roig que mai no va ser, ell encetava una revolució que encara dura i perdura. Mig segle enrere, a l'Amèrica Llatina, les aspiracions socials i populars eren a punt de ser esmicolades i desaparegudes sota l'horror perpetrat per les dictadures militars que reberen el suport, altra volta, de tots els palaus i totes les jerarquies contra els quals en Pere –mai en nom propi, sinó en nom dels altres, dels oblidats, dels cansats, dels afònics, dels invisibles i dels que vindran– es rebel·lava.

Cinquanta anys després, noranta de fermesa nascuda d'aquell haiku paradoxal de Benedetti que canta i balla que els febles de veritat mai no es rendeixen, les paraules justes –les que fan, filen i retornen justícia– han surat sintèticament de la mà d'un amic proper. Ho sintetitza en Joan Soler, company de viatge i claretià de l'assemblea araguaiana: 'Amb cap fatiga per consellera, amb cap por per carcellera, amb cap odi per bandera, amb cap mentida per amiga, amb cap "titulitis" per mestra, amb cap diner ni poder per pontífex: només amb els teus peus i les teues mans i el teu cos i el teu cervell humilment compartits.' Així, això, és Casaldàliga i totes les seves nits i matinades compartides. Ni por ni fatiga ni mentida.

Sempre, des de les primeres notícies sobre els 'teòlegs de l'alliberament' que als primers noranta s'escolaven en un institut de la Vila de Gràcia –precarí en cargoleres, però digníssim en educació– he sentit un profund respecte que em feia emmudir del tot. Diem Casaldàliga avui. Que és com dir Monsenyor Romero. Ignacio Ellacuria. Joan Alsina. O Antoni Llidó. I tots els altres noms. Amb el pas del temps, cada vegada que els rememoro més s'acreu la gratitud, més a prop m'hi sento. De fet, inversament proporcional en distància a algunes esquerres celestials que diuen molt però fan poc i que, fins i tot quan fan, fan la contrària d'allò que diuen. Engolides per la trama –una trama de poder– de la teranyina mediàtica, econòmica, electoral o institucional que Casaldàliga sempre ha denunciat i de què sempre ha fugit. En el tòpic fàcil, alguns ens retreien que hi fèiem alguns anticapitalistes esgarriats tan a prop del cristianisme del base. Cercar respostes? Bastir alternatives? Foragitar els mercaders del temple? Teixíem, continuem teixint, complicitats i solidaritats. En la resposta necessària els diem –i els diem encara– que mai no hem trobat militants solidaris tan honestos ni companys infatigables tan sòlids ni tan conscients que la lluita no s'acaba mai. Com en Jaume Botey. Ho hem dit moltes vegades, amb somriure còmplice: el punt de trobada no ha estat debatre sobre el paradís al cel, sinó compartir la lluita contra els inferns de la terra. 'E a luta?' –recorda Paco Escribano–: és allò que et deia en Pere després de dir-te 'bon dia'. La lluita i la causa: humanitzar la humanitat.

Parafrasejant la Marina Garcés, al final descobrim que no hi ha sobirania millor ni més efectiva que estar lluny dels que manen i ben a prop dels que lluiten. Això ha anat fent Pere Casaldàliga, en el cada dia quotidià d'aquestes darreres dècades: un acte ininterromput de generositat i compromís, en moments difícils i estones pitjors. Una veu resistent que no reclama tant si hi ha un altre món possible –perquè ja sap que sí i que depèn de nosaltres–, sinó com carai permetem que aquest encara sigui possible. Hi ha qui no espera, fa; hi ha qui mai no desespera, actua. Per això, que diria l'Abelló, com que som filles i fills d'aquesta terra tan trepitjada, hem sortit rebels.

Contra la inhumanitat del moment, i fins i tot en el silenci de la malaltia, Casaldàliga és avui un efecte mirall. Ens posa davant les nostres complaences funestes, les falses seguretats i els confortos aparents. Avui, ara i aquí –rellegint-lo, reescoltant-lo– és com si es fes més evident que mai que els utòpics del tot són els qui creuen que tot anirà bé si tot continua igual.

Perquè entre les distopies reals i les utopies fracassades, queda encara per sort l'eutopia que sempre ha reclamat construir: els bons llocs. El sí-llocs habitables i compartibles contra els no-llocs de la injustícia. I sí, sóc ateu però sóc creient alhora: crec en en Pere. No el conec, però és com si el conegués de sempre. Hi creia ahir i hi creuré més demà. Però, sobretot, hi crec

avui, enmig de la intempèrie del present. Divisa Casaldàliga, quan continua essent tard, però aquest és tot el temps que tenim a mà per a continuar fent futur:

«Sigueu lúcids, sigueu fermes.
Estigueu units.
Responeu a la persecució amb esperança.
Responeu a la por amb unió.»

Felicitats pels noranta, estimat, però sobretot, noranta mil vegades gràcies.
Per tot i per tant. I perquè amb tu, seguim i seguirem.
Indesinenter i sense defallir.

Tal com ens has ensenyat.
I a totes les Araguaies del món.